

PRÁVNICKÁ
FAKULTA

Masarykova univerzita

Magisterské studium VII. semestr

MP719Z Správní právo II

2. přednáška 30.9.2019

Přednášející: doc.JUDr. Soňa Skulová, Ph.D.

Obsah a zaměření přednášky č. 2:

- **I. Podmínky výkonu pravomoci** správních orgánů.
- **II. Pojem veřejných subjektivních práv.** Vztah veřejné správy k subjektivním právům.
- **III. Legalita a další principy (základní zásady) činnosti veřejné správy.** Povaha, působení a význam základních zásad.

Otázky:

- *Které předpoklady a podmínky výkonu veřejné správy jsou překážkou k tomu, aby byl stát spravován stejně, jako je tomu u soukromého podniku ?*
- *Jaký je význam účelu pravomoci správního orgánu při jeho konkrétní činnosti ? Jak lze identifikovat účel pravomoci správního orgánu ?*
- *Jaká je skladba (součásti) pravomoci územních samosprávných celků (ÚSC)? Je tomu stejně u všech ÚSC ?*
- *Vztahují se základní zásady činnosti správních orgánů také na výkon samostatné působnosti obcí a krajů ?*
- *Mají všichni studenti vysokých škol v ČR stejná veřejná subjektivní práva, resp. povinnosti ?*
- *Čím je, resp. může být omezeno či vyvažováno konkrétní veřejné subjektivní právo určité osoby?*
- *Můžeme se spolehnout na to, že správní orgán v našem případě, řešeném dle konkrétních zákonných ustanovení, bude postupovat stejně či obdobně jako v předchozích případech řešených dle stejných ustanovení ?*

Připomenutí:

- Předmět obsahově navazuje na ***Správní právo I***
  - zaměřené zejména na ***organizační stránku*** veřejné správy.
/“statická stránka“/.
- ***Správní právo II*** :
obsahem = problematika ***činnosti veřejné správy***, resp. ***funkční pojetí*** veřejné správy /“dynamická stránka“/.
Vedle funkcí, metod a forem působení veřejné správy zahrnuje problematiku právních záruk ve veřejné správě, správně právní odpovědnosti, správního trestání.

Připomenutí:

- **V souhrnu:** právní úprava **organizace a činnosti veřejné správy** v předmětech Správní právo I a Správní právo II představují tzv. **obecnou část správního práva.**
- **Zvláštní část správního práva** - tj. úprava organizace a činnosti **ve (vybraných) odvětvích veřejné správy** - bude vyučována v rámci Správního práva III.

Připojena budou **procesní specifika** příslušných odvětví.

(Pozn.: ze Správního práva I, II a III - souborná zkouška – VIII. semestr).

I. Podmínky výkonu pravomoci správních orgánů

Veřejná správa uplatňuje (v našich podmínkách a tradici) zejména:

- **veřejnoprávní formy realizace** – tj. vrchnostenské, autoritativní působení, mocenská ochrana,
- využívá však také *soukromoprávních forem* („fiskálních“),
- + poskytuje *veřejné služby*.

Vždy však přítomna **vyšší míra vázanost zákonem** („*legalita*“, *právní limity*),

a jednáním ve **veřejném zájmu**.

– na rozdíl od subjektů soukromého práva. (VP korporace, včetně ÚSC – někde „mezi“),

+ zákonem určen **procesní postup**,

+ založena **odpovědnost** za výkon či *nečinnost*, včetně odp. za újmu, a TP.

I. Podmínky výkonu pravomoci správních orgánů

Pojmy: - **pravomoc SO** (CO je oprávněn činit vůči komu, čemu).
= **souhrn právních prostředků**, jichž SO disponuje.

Pravomoc:

- normotvorná, - rozhodovací, - exekuční, - kontraktační, - zásahová, - kontrolní, sankční (trestající).

Skladba pravomocí – *nestejnorodá* u různých SO – dle povahy činnosti. Vždy založena **zákonem**.

Obsah a rozsah pravomoci – podmíněn **cíli a úkoly** veřejné správy (výsledek *správní politiky*).

Liší se také **zmocnění** pro jejich použití (**vázané vs. „volné“** – správní uvážení).

I. Podmínky výkonu pravomoci správních orgánů

Vzhledem ke složité struktuře VS – významné také **vymezení působnosti SO** (v JAKÝCH věcech, vztazích, území: = *věcná, územní působnost*).

Dány *zákonem*. Nedokonalost či mezera - *kompetenční spory*.
(V procesním právu se působnost projevuje v otázce *příslušnosti*).

Pravomoc VS uplatňována **vždy prostřednictvím konkrétního subjektu** – SO (přímí a nepřímí vykonavatelé VS),

a také konkrétních osob („úřední osoby“).

II. Veřejná subjektivní práva

Veřejnoprávní formy – působí **vůči adresátům**, zasahují či se dotýkají jejich **subjektivních práv**.

Veřejná subjektivní práva = **souhrn oprávnění a povinností**, jež má jednatel **ve vztahu k veřejné správě**.

Některá **ústavně chráněna** (včetně práva na řádný proces a soudní ochranu) – katalog lidských práv a základních svobod.

V rovině potenciální – dána právním řádem – **de lege lata**, a event. efektivní, aplikovaná – **de lege applicata**.

Rozsah a skladba dána právním postavením konkrétních subjektů, tj. jsou u jednotlivých adresátů odlišné, mění se v čase (občan obce, živnostník, student, vlastník lesa, pachatel přestupku,... - dnes a za rok).

II. Veřejná subjektivní práva

Tradičně teorie rozlišuje určité **skupiny v.s. práv**:

- právo na vydání povolení nebo souhlasu (ovšem – nárok vs. nenárok ?)
- právo na určitá plnění od VS,
- právo, aby se VS zdržela nepřipustných zásahů či zákroků,
- právo uplatňovat procesní práva (zejména jako účastník řízení)
- právo na participaci na výkonu VS stanovenými způsoby.

Jde o „vývojovou“ kategorii – rozvíjení v čase.

Významné jsou **záruky (garance) veřejných subjektivních práv** (hmotné i procesní) – jejich základ, dostupnost a efektivnost. (viz později problematika právních záruk ve VS)

- Vedle v.s.p. stojí však současně (či „proti“) **ochrana veřejných zájmů.**

III. Legalita a další principy (základní zásady) činnosti veřejné správy. Povaha, působení a význam základních zásad.

(§ 2 – 8 *správního řádu*, + § 177 *odst. 1 /působnost zásad/*)

Základ a původ základních zásad:

- (ty dobré) *tradice veřejné správy*,
- ústavní (vztah státu a jednotlivce, podmínky výkonu veřejné moci, zejm. čl. 36 odst. 1, 38 odst. 2 LZPS),
- mezinárodní a evropský (ochrana ZPS, právo na řádný, spravedlivý proces a rozhodnutí (srov. čl. 6 odst.1 Evropské úmluvy, Listina ZP EU - čl. 41 – „právo na dobrou správu“).

Pojem „**principy dobré správy**“ = širší katalog, včetně soft-law Rady Evropy – rezoluce a doporučení Výboru ministrů Rady Evropy (zejm. *doporučení č. 2007/7, o dobré správě*).

Srov. též - „desatero“ Veřejného ochránce práv.

Zahrnují též požadavky **etické**, či na **efektivnost** správy, **konkretizují a doplňují zásady právně závazné**. Postupně jsou do nich začleňovány.

III. Význam, závaznost , úloha a aplikace základních zásad činnosti SO:

Jde o *obecné zásady, zásady správního práva*, proto:

- ✓ **právně závazné** (vč. implicitních, nepsaných),
Některé jsou *přímo ústavními principy*.
- ✓ Jde o **principy zákonné úpravy**
= ovlivňují nastavení, resp. znění konkrétních pravidel v zákoně,
- ✓ **interpretační pravidlo** (při aplikaci konkrétních pravidel)
+ nástroj právní argumentace.

III. Význam, závaznost, úloha a aplikace základních zásad činnosti SO (pokračování):

- ✓ působí současně (tj. jako systém), ne vždy však v souladu (např. rychlost vs. materiální pravda)
  - a tehdy nutné vzájemné *poměřování*,
- ✓ působí *praeter legem* (pokud pravidlo nestanoví jinak),
- ✓ zvláštní důležitost *pro správní uvážení (diskreční pravomoc)* = kde zákon nedává jediné správné, resp. přesné řešení.

(více - přednáška č. 6 – 29.10.)

Souvisí s požadavkem nejen na zákonnost, ale také (věcnou) správnost rozhodnutí (řešení).

= zásady představují hlediska pro nalezení řešení daného případu, a také hlediska pro přezkum rozhodnutí.

- ✓ Význam judikatury pro formulaci, resp. precizaci a upřesňování působení principů.

III. Jednotlivé základní zásady činnosti správních orgánů:

Správní řád zásady **nepojmenovává, ale závazně stanoví.**

Označení – používané v evropském, mezinárodním kontextu (+ tradice).

1. - **Zásada legality (zákonnosti)** - /§ 2 odst. 1 s.ř./

– je **základem a rámcem**

pro činnost veřejné správy,

a také pro ostatní zásady.

= SO musí jednat **v souladu s celým právním řádem.**

(POZN.: k zásadám více - in kapitola 2. učebnice Správní právo procesní - Skulová a kol., 2017)

III. Jednotlivé základní zásady činnosti SO:

V § 2 s.ř.:

Zásada legality (zákonnosti) – *prvořadá, obecná, základem pro ostatní zásady.*

Zásada – princip proporcionality (přiměřenosti) – jde o přiměřenost použití veřejné moci),

Zákaz zneužití správního uvážení (tj. zákonné a správné využití pravomoci správního orgánu – „účel pravomoci“),

Zásada **ochrany dobré víry a oprávněných zájmů** dotčených osob.

Zásada **smírného řešení rozporů** při projednávání a při rozhodnutí věci (tj. **subsidiarita** využití mocenského, vrchnostenského řešení) – (§ 5)

III. Jednotlivé základní zásady činnosti SO:

Zásada ***jednání správního orgánu ve veřejném zájmu*** (veřejný zájem – souvisí s účelem pravomoci správního orgánu, resp. s účelem zákonné úpravy na daném úseku veřejné správy) - § 2.

Princip - *zásada legitimního očekávání* (§ 2):

■ *obdobné věci řeší SO obdobně, odlišné s přihlédnutím k jejich odlišnosti (zákaz excesů), k tomu významná: vlastní ustálená praxe, metodika, judikatura,*

+ *nečiní překvapivé úkony* (+ povinnost uvědomovací, poučovací – patří k dobré správě),

III. Jednotlivé základní zásady činnosti SO – 2. pokr.:

Zásada **materiální pravdy - § 3** (+ nutno vypořádat se také s hlavními zásadami obsaženými v § 2)

+ *přesvědčivost rozhodnutí* (tj. odraz v *odůvodnění* rozhodnutí, jež musí být řádné, úplné). Zásada řádného odůvodnění – *není explicitě* ve výčtu zásad.

Zásada **procesní rovnosti a nestrannosti postupů** správních orgánů (§ 7),

Zásada **veřejné správy jako služby** (*vstřícnost, zdvořilost, poučovací povinnost, uvědomění* o úkonu předem – také „**zásada dobré správy**“). (§§ 4, 8)

+ součinnost s dotčenými osobami:

„SO umožní dotčeným osobám uplatňovat jejich práva a oprávněné zájmy.“ (§ 4 odst. 4) ,

Zásada **spolupráce správních orgánů a souladnosti jejich postupů** (§ 8),

Zásada **rychlosti a hospodárnosti postupů** - bez zbytečného zatěžování všech subjektů v řízení (*procesní ekonomie*). - § 6.

Děkuji za pozornost.....

